AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 17.07.2006
COM(2006) 400 végleges

ZÖLD KÖNYV

A HÁZASSÁGI VAGYONJOGI RENDSZEREKRE VONATKOZÓ KOLLÍZIÓS SZABÁLYOKRÓL, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A JOGHATÓSÁGRA ÉS A KÖLCSÖNÖS ELISMERÉSRE

(előterjesztő: a Bizottság)

{SEC(2006) 952}

1. BEVEZETÉS

E zöld könyv széles körű konzultációt indít a házassági vagyonjogi rendszerek és az élettársi közösségi formák vagyonjogi hatásai tekintetében nemzetközi összefüggésben felmerülő jogi kérdésekről. Be kívánja mutatni a terület különböző aspektusait, amelyek vélhetően közösségi szintű jogi rendelkezések elfogadását teszik szükségessé.

A Bizottság arra kéri az érdekelt feleket, hogy 2006. november 30-ig juttassák el válaszaikat, valamint bármely hasznos hozzájárulást a következő címre:

Commission européenne (Európai Bizottság)

Direction générale Justice, Liberté et Sécurité
(Az Igazságügyek, Szabadság és Biztonság Főigazgatósága)

Unité C1 – Justice civile (C1 egység – Polgári igazságszolgáltatás)
B – 1049 Bruxelles
Fax: + 32 (0) 2 299 64 57
E-mail cím: jls-coop-jud-civil@ec.europa.eu

A konzultációban részt vevő személyeket arra kérjük, hogy jelezzék, amennyiben nem járulnak hozzá, hogy válaszaik és megjegyzéseik felkerüljenek a Bizottság internetes oldalára.

SZÓJEGYZÉK

Nemzetközi joghatóság: Valamely ország bíróságainak illetékessége egy nemzetközi jogvita elbírálására.

Jogszabályok összeütközése: Olyan jogi helyzet, amelyben két vagy több nemzeti jog is alkalmazandó lenne egy olyan (valamely tényen alapuló, szerződéses, családjogi stb.) jogviszonyra, amely több mint egy államhoz kapcsolódik. A kollíziós szabályok meghatározzák, hogy melyik nemzeti jog a legalkalmasabb a kérdéses jogviszony szabályozására.

Házassági szerződés: A házasság megkötése előtti megállapodás, melynek célja a házastársak vagyonjogi viszonyainak szabályozása.

Végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás: Olyan eljárás, amely lehetővé teszi a külföldön hozott, illetve kiállított bírósági határozat, választottbírósági határozat, közokirat vagy bíróság előtt kötött egyezség másik állam területén történő végrehajtását.

Eljáró bíróság: Az illetékes vagy megkeresett bíróság.

Házassági vagyonjogi rendszer: A házastársak egymás közötti vagyoni jogai („*matrimonial property rights*”). A házassági vagyonjogi rendszerek tartalmazzák a házastársak házasságból eredő egymás közötti, valamint harmadik személyekkel – különösen hitelezőikkel – szembeni vagyoni viszonyaira vonatkozó jogi szabályokat.

Bejegyzett élettársi közösség: Két olyan személy életközössége, akik párként együtt élnek, és akik ezt a közösséget a lakóhelyük szerinti tagállam joga által létrehozott hatóságnál bejegyeztették. A zöld könyvvel összefüggésben e kategória magában foglalja azon össze

nem házasodott párok közötti viszonyt is, akik a francia élettársi szerződésnek („*pacs*”) megfelelő „bejegyzett szerződést” kötöttek[1].

Élettársi közösség (vagy együttélés): Olyan helyzet, amelyben két személy állandó és hosszan tartó kapcsolatban él anélkül, hogy ezt hatóságnál bejegyeztették volna.

Egy a „házassági vagyonjogi rendszerekre” vonatkozó közösségi jogi eszköz elfogadása már az 1998-as bécsi cselekvési terv[2] prioritásai között is szerepelt. A Tanács és a Bizottság által 2000 végén elfogadott, a polgári és kereskedelmi ügyekben hozott határozatok kölcsönös elismerése elvének végrehajtására irányuló intézkedési program[3] előirányozta egy, a „házassági vagyonjogi rendszerek és a nem házastársak különválásának vagyoni következményei” területén a joghatóságot, valamint a határozatok elismerését és végrehajtását szabályozó jogi eszköz elfogadását. A 2004. november 4-én és 5-én ülésezett Európai Tanács által elfogadott hágai program[4], amely elsődleges prioritásként határozta meg a kölcsönös elismerési program végrehajtását, valamint a hágai program végrehajtásáról szóló tanácsi és bizottsági cselekvési terv[5] felkérte a Bizottságot, hogy nyújtson be zöld könyvet a „házassági vagyonjogi rendszerekre vonatkozó kollíziós szabályokról, különös tekintettel a joghatóságra és a kölcsönös elismerésre”.

A családjog összes vagyonjogi aspektusának megvizsgálása érdekében a zöld könyv azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyek egyszerre érintik a házassági vagyonjogi rendszerek területeit és az élettársi közösségi formák vagyonjogi hatásait. A párok ugyanis valamennyi tagállamban egyre gyakrabban házasságon kívüli kapcsolatban élnek. Ezen új társadalmi jelenség figyelembevétele érdekében az említett kölcsönös elismerési program kimondja, hogy meg kell vizsgálni a nem házastársak különválásának vagyonjogi következményeit is. A jog érvényesülésén alapuló térségnek ugyanis választ kell adnia a polgárok konkrét igényeire.

Egy belső határok nélküli térségben a személyek megnövekedett mobilitása különösen azzal a következménnyel jár, hogy jelentősen emelkedik a különböző tagállamok állampolgárai közötti együttélési formák száma, illetve az ilyen párok jelenléte egy olyan tagállamban, amelynek nem állampolgárai, ami gyakran együtt jár olyan vagyon szerzésével, amely az Unió több országának területén található. A Bizottság által 2002-ben megrendelt tanulmányból[6] kiderül, hogy több mint 5 millió tagállami állampolgár él az Unió valamely másik tagállamában, míg az Unióban élő, nem uniós állampolgár külföldiek száma 2000-ben körülbelül 14 millió főt tett ki. E tanulmány megközelítőleg 2,5 millióra becsüli a házastársak tulajdonában lévő olyan ingatlanok számát, amelyek a lakóhelyük szerinti tagállamtól eltérő tagállamokban találhatók. A házasság felbontásával kapcsolatos ügyekben alkalmazandó jogról és joghatóságról szóló rendeletjavaslathoz kapcsolódó bizottsági hatástanulmány[7]

---

1 Lásd Tanulmány a házassági vagyonjogról és a nem házaspárok vagyoni viszonyairól a nemzetközi magánjogban és az Unió tagállamainak nemzeti jogában, 2003. április 30., a Bizottság által megbízott ASSER-UCL Konzorcium, 206. és azt követő oldalak, http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

2 HL C 19., 1999.1.23.

3 HL C 12., 2001.1.15.

4 Hágai Program: a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének erősítése az Európai Unióban, amely az Európai Tanács 2004. november 4-i elnökségi következtetéseiben található.

5 A Tanács és a Bizottság cselekvési terve az Európai Unióban a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülése megerősítéséről szóló hágai program végrehajtásáról; HL C 198., 2005.8.18. 1. o.

6 Lásd 1. lábjegyzet.

7 E hatástanulmányt az említett javaslat Bizottság általi elfogadásával egyidejűleg teszik közzé.

rámutatott arra, hogy az Unióban évente körülbelül 170 000-re tehető a nemzetközi válások száma, ami az összes válás 16 %-át teszi ki.

E párok vagyonának megosztásával és/vagy kezelésével kapcsolatban gyakran merülnek fel gyakorlati és jogi nehézségek. E nehézségek gyakran adódnak a házasság és a tagállamokban előforduló más együttélési formák vagyonjogi hatásait szabályozó anyagi jogi és nemzetközi magánjogi szabályok közötti jelentős eltérésekből.

2. HÁZASSÁGI VAGYONJOGI RENDSZEREK

Az ez idáig elfogadott közösségi jogi eszközök nem szabályozták a házassági vagyonjogi rendszerek területét. A házassági vagyonjogi rendszerekre alkalmazandó jogról szóló, 1978. március 14-i hágai egyezményt pedig csak Franciaország, Luxemburg és Hollandia ratifikálta.

Mivel jelenleg még nem képzelhető el az anyagi jogi szabályok harmonizálása, e zöld könyv a kollíziós szabályok alapvető jelentőségű kérdésével foglalkozik. A tagállamok nemzeti jogi szabályainak összefoglalását e zöld könyv melléklete tartalmazza.

A kollíziós szabályok alkalmazási köre potenciálisan számos kérdést lefedhetne (a szerződések érvényessége, elszámolás, vagyonmegosztás stb.).

A jövőbeli szabályok, valamint a házasságfelbontással és örökléssel kapcsolatos bírósági eljárásokra vonatkozó szabályok közötti összhang biztosítása érdekében vizsgálat tárgyát képezi majd természetesen a bírósági joghatóság kérdése. Olyan megoldásokat is kell keresni, amelyek az illetékes bíróság megválasztásában bizonyos teret engednek a felek akaratautonómiájának.

A házassági vagyonjogi kérdéseket gyakran nem peres úton rendezik. A jogalkalmazók feladatának megkönnyítése, valamint a polgárok konkrét problémáira való hatékony válaszadás érdekében meg kell vizsgálni a nem igazságügyi hatóságok feladatát és hatáskörét, valamint az e hatóságok által készített bíróságon kívüli iratok elismerését is.

Végül pedig az európai jogalkotás kétségtelenül megkönnyítené a polgárok életét azáltal, hogy a tagállamokban előirányozza a házassági vagyonjogi rendszerek nyilvántartásba vételét.

2.1. Alkalmazási kör

A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK rendelet[8], amely 2005. március 1-jétől alkalmazandó, nem szabályozza a házasság felbontásának vagyonjogi hatásait.

A jövőbeli jogi eszköz alkalmazási köréből ki kellene zárni a korábbi jogi eszközök által már szabályozott területeket, mint például a tartási kötelezettségeket, amelyek a 2002. március 1-jétől alkalmazandó, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001/EK rendelet[9], valamint a tartással

[8] HL L 338., 2003.12.23., 1. o.
[9] HL L 12., 2001.1.16., 1. o.

kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló bizottsági rendeletjavaslat[10] tárgyát képezik.

Meg kell továbbá vizsgálni, hogy a jövőbeli jogi eszköz lefedje-e a házasság más személyi aspektusait is annyiban, amennyiben ezek kihathatnak a pár vagyonára (például a házastársak egymás közötti képviseleti joga, a családi lakhely védelme, a házassággal együtt járó terhekhez való hozzájárulás stb.).

Hagyományosan egyébként a házassági vagyonjogi rendszerek egyaránt szabályozzák a házasság megszűnéséből eredő, valamint a házasság fennállása alatt keletkező vagyonjogi hatásokat. Így az életközösség alatt a házastársak közös vagy egyéni cselekményeiből eredő adósságokat be kell számítani a közös vagy különvagyonukba a teher egymás közötti és harmadik személyekkel kapcsolatos megosztása érdekében.

1. kérdés:

a) A házassági vagyonjogi rendszereknek a fent említett jogi eszközök által nem szabályozott bizonyos személyi aspektusait is szabályozza-e a jövőbeli jogi eszköz, vagy csak a házassági viszonyokból eredő vagyonjogi hatásokat? Amennyiben igen, melyeket és miért?

b) Az életközösség alatt e viszonyokból keletkező vagyonjogi hatásokra is, vagy csak a házasság felbontásából, illetve a kapcsolat megszűnéséből eredő vagyonjogi hatásokra legyen-e alkalmazandó a jövőbeli jogi eszköz?

2.2. Kollíziós szabályok

2.2.1. Kapcsoló tényezők és az alkalmazandó jog megválasztása

A jogalkalmazók feladatának megkönnyítése érdekében a jövőbeli szabályoknak általános jellegűeknek kellene lenniük, vagyis megkülönböztetés nélkül valamelyik tagállam vagy valamely harmadik állam jogának alkalmazásához kellene vezetniük.

A házassági vagyonjogi rendszerekre alkalmazandó jog meghatározásának feltétele egy vagy több kapcsoló tényező azonosítása.

Végül el kell dönteni, hogy a kiválasztott kapcsoló tényező az alkalmazandó jog által lefedett házassági vagyonjogi rendszerek valamennyi aspektusára vonatkozzon-e, vagy pedig a helyzet bizonyos aspektusaira más tényezőket kelljen alkalmazni („felosztás”)? Ide tartoznak mindenekelőtt az ingatlanok, amelyek esetén kapcsoló tényezőként olykor az ingatlan fekvése szerinti állam jogát alkalmazzák.

2. kérdés:

a) Milyen kapcsoló tényezőket kellene alkalmazni a házassági vagyonjogi rendszerekre alkalmazandó jog meghatározásához? És milyen sorrendben kellene azokat alkalmazni, amennyiben több is van (például a házastársak első szokásos tartózkodási helye, a

[10] COM (649) 2005 végleges, 2005.12.15; 2005/0259 (CNS)

házastársak állampolgársága? Más kapcsoló tényezők?)

b) Amennyiben a jövőbeli jogi eszköz a házassági jogviszonyból eredő összes vagyonjogi hatásra alkalmazandó lenne, ugyanazon kapcsoló tényezőknek kellene-e érvényesülniük a házastársak együttélése alatti időszakra és a házassági jogviszony megszűnésére?

3. kérdés:

Ugyanazon kapcsoló tényezőt kelljen-e alkalmazni az alkalmazandó jog által lefedett helyzet valamennyi aspektusára, vagy lehetne-e a különféle aspektusokra különböző tényezőket alkalmazni („felosztás")? Amennyiben igen, milyen helyzeteket kellene figyelembe venni?

Továbbá megoldást kell találni arra az esetre is, amikor a kollíziós szabály által kijelölt egy vagy több kapcsoló tényező (például a tartózkodási hely) időben módosul vagy áthelyeződik. Az 1978. március 14-i hágai egyezmény így lehetővé teszi a házassági vagyonjogi rendszerre alkalmazandó jog automatikus módosulását, amikor a házastársak lakóhelyet vagy állampolgárságot változtattak (7. cikk), feltéve hogy nem választották meg saját maguk az alkalmazandó jogot, vagy nem kötöttek házassági szerződést. A házassági vagyonjogi rendszerre alkalmazandó jog módosulása az adott nemzeti szabályozás értelmében visszaható hatályú is lehet.

4. kérdés:

Lehetséges legyen-e a házassági vagyonjogi rendszerre alkalmazandó jog automatikus módosulása bizonyos kapcsoló tényezők – mint például a házastársak szokásos tartózkodási helye – módosulása esetén?

Amennyiben igen, e módosulás lehet-e visszaható hatályú?

2.2.2. Az akaratautonómia gyakorlása

A tagállamok többsége lehetővé teszi, hogy a házastársak a házassági vagyonjogi rendszerre alkalmazandó jogot megválasszák. Amennyiben a jövőbeli jogi eszköz is lehetővé tenné a jogválasztást, természetesen elő kellene irányozni korlátozott számú kapcsoló tényezőt, mindenekelőtt olyanokat, amelyekhez a házastársakat tényleges kapcsolat fűzi (például a házastársak vagy egyikük szokásos tartózkodási helye vagy állampolgársága stb. szerinti állam joga). Meg kell továbbá vizsgálni, hogy az alkalmazandó jog megválasztását formai követelményekhez kell-e kötni, és ha igen, milyenekhez.

Fontolóra kell venni azt is, hogy ez a házastársak közötti megállapodás időben korlátozott legyen-e vagy sem abban az értelemben, hogy kizárólag a házasság felbontásakor legyen-e alkalmazandó, vagy a házasság fennállása alatt is. Ebben az esetben biztosítani kell, hogy harmadik személyek jogai ne sérüljenek.

5. kérdés:

a) Lehetővé kell-e tenni a házastársak számára, hogy a házassági vagyonjogi rendszerre alkalmazandó jogot megválasszák? Amennyiben igen, milyen kapcsoló tényezőket lehetne figyelembe venni e jogválasztás lehetővé tétele során?

b) Lehetővé kellene-e tenni a többszörös választást is, amely alapján bizonyos vagyontárgyakra az egyik, másokra a másik jog lenne alkalmazandó?

c) E választás megtételére vagy módosítására bármikor – vagyis a házasság előtt és alatt – lehetőség legyen-e, vagy csak meghatározott időpontban (a házasság felbontásakor)?

d) Ez esetben az alkalmazandó jog módosítása visszaható hatályú legyen-e?

6. kérdés:

Szükséges-e a megállapodás formai követelményeinek harmonizálása?

2.3. Joghatósági szabályok

2.3.1. A bíróságok joghatósága

A tagállamok nagyon különböző kritériumokat alkalmaznak a házassági vagyonjogi rendszerek területén a nemzetközi joghatóság meghatározására.

Figyelembe kell venni a fennálló közösségi szabályokat, különösen a fent említett 2201/2003/EK rendeletet, amely szabályozza a házasság bizonyos személyi hatásait. Továbbá – figyelembe véve a jövőbeli jogi eszköz által érintett érdekeket – meg kellene őrizni a joghatósági és a kollíziós szabályok közötti bizonyos koherenciát, és lehetővé kellene tenni a bíróságnak a házastársak általi megválasztását.

7. kérdés:

a) A házasság felbontása vagy különválás esetén a 2201/2003/EK rendelet alapján ezen ügyekben joghatósággal rendelkező bíróság joghatósággal rendelkezzen-e a házastársak vagyonának megosztására is?

b) Öröklés esetén az öröklési jogvitában joghatósággal rendelkező bíróság joghatósággal rendelkezzen-e a házastársak vagyonának megosztására is?

8. kérdés:

a) Az előző kérdésre adott nemleges válasz esetén milyen nemzetközi joghatósági szabályokat kellene elfogadni különösen a házasság alatt fellépő vagyonjogi jellegű kérdésekre (például a házastársak közötti ajándékozás, egymás közötti szerződéseik)?

b) Egyetlen általános kritériumot vagy inkább – a 2201/2003/EK rendelethez hasonlóan – több alternatív kritériumot kellene-e előírni (például szokásos tartózkodási hely, közös állampolgárság)?

9. kérdés:

a) Elő lehetne-e írni, hogy egyetlen bíróság dönt mindenfajta – ingó és ingatlan – vagyonról még akkor is, ha azok több tagállam területén helyezkednek el?

b) Az általános szabályok legyenek-e alkalmazandók harmadik személynek a jogvitában való részvétele esetén?

10. kérdés:

Lehetővé kellene-e tenni a felek számára a joghatósággal rendelkező bíróság megválasztását? Amennyiben igen, milyen módon?

11. kérdés:

Hasznos lenne-e e területen lehetővé tenni az ügy áttételét az egyik tagállam bíróságától egy másik tagállam bíróságához? Amennyiben igen, milyen feltételekkel?

2.3.2. A nem igazságügyi hatóságok joghatósága

A nem igazságügyi hatóságok (különösen a közjegyzők, ügyvédek stb.) e területen végzett feladatainak jelentőségére figyelemmel hasznosnak tűnik szabályozni joghatóságuk kérdését. Meg kell vizsgálni azt is, hogy a házastársak bizonyos formalitásokat a tartózkodási helyük szerinti tagállam hatóságainál is elvégezhetnének-e abban az esetben is, ha a fő joghatósági szabály egy másik tagállam hatóságát jelölte ki.

12. kérdés:

Elő kell-e írni joghatósági szabályokat a nem igazságügyi hatóságokra vonatkozóan? Amennyiben igen, ugyanazon joghatósági kritériumokat kellene-e alkalmazni, mint az igazságügyi hatóságok esetében? E célból mintaként szolgálhatna-e a 2201/2003/EK rendelet 2. cikkében foglalt, széles értelemben vett „bíróság” fogalma?

13. kérdés:

Lehetővé kellene-e tenni, hogy az elszámolással és a vagyon megosztásával kapcsolatban megkeresett hatóság akkor is joghatósággal rendelkezzen, amikor a vagyon egy része illetékességi területén kívül helyezkedik el?

14. kérdés:

Az előző kérdésre adott nemleges válasz esetén elő kell-e írni, hogy bizonyos formalitások a fő joghatósági szabály által kijelölt tagállamtól eltérő tagállam hatóságai előtt is elvégezhetők?

2.4. Elismerési és végrehajtási szabályok

2.4.1. A bírósági határozatok elismerése és végrehajtása

A alkalmazandó jogra és a joghatóságra vonatkozó egységes szabályok bevezetésével a jövőbeli jogi eszköz olyan erős kölcsönös bizalmat eredményez majd, amely lehetővé tehetné a határozatok elismerésével és végrehajtásával kapcsolatos közbenső intézkedések eltörlését.

15. kérdés:

A jövőbeli európai jogi eszköznek az alkalmazási körén belül hozott határozatok vonatkozásában el kellene-e törölnie a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárást? Amennyiben nem, milyen okokból lehetne megtagadni a határozatok elismerését?

16. kérdés:

Elő lehetne-e írni, hogy a házasság vagyonjogi hatásaival kapcsolatban az egyik tagállamban hozott határozatokat automatikusan elismerik a földhivatali nyilvántartásba való bejegyzés érdekében, anélkül, hogy a többi tagállamban ehhez külön eljárásra lenne szükség? E tekintetben mintaként szolgálhatna-e a 2201/2003/EK rendelet 21. cikkének (2) bekezdése?

2.4.2. A bíróságon kívüli iratok elismerése és végrehajtása

A nem igazságügyi hatóságok jelentős szerepére tekintettel meg kellene könnyíteni az ezek által készített iratok elismerését is.

17. kérdés:

A nem igazságügyi hatóságok által készített iratokra, így például a házassági szerződésekre, alkalmazhatók lehetnének-e a határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó szabályok?

Amennyiben nem, milyen szabályokat kellene alkalmazni?

2.5 A házassági vagyonjogi rendszerek nyilvántartásba vétele és nyilvánossága

Valamennyi érintett fél és különösen a hitelezők jogbiztonságának biztosítása érdekében javítani kellene az Unióban a házassági vagyonjogi rendszerek nyilvánosságát. Kívánatos lenne továbbá a házastársakat mentesíteni azon kötelezettség alól, hogy a házassági vagyonjogi rendszerüket érintő változásokat minden egyes alkalommal nyilvánosságra hozzák, amikor tartózkodási helyüket megváltoztatják.

18. kérdés:

Hogyan lehetne javítani az Unióban a házassági vagyonjogi rendszerek nyilvántartásba vételét? Elő kellene-e írni például, hogy minden tagállamban hozzanak létre egy nyilvántartásbavételi rendszert?

Hogyan lehetne tájékoztatni e rendszer segítségével az érintett személyeket?

3. AZ EGYÜTTÉLÉS MÁS FORMÁI

A tagállamokban jelentősen növekszik a nem házaspárok száma, és ezzel együtt azon nemzetközi vonatkozású jogi helyzetek száma is, amelyekbe e párok kerülnek. A közösségi jog a 2201/2003/EK rendelettel már szabályozza a nem házastársak gyermekeivel kapcsolatos szülői felelősséget, valamint a 44/2001/EK rendelettel a tartási kötelezettségeket.

3.1. A bejegyzett élettársi közösségek

Egyre több tagállam szabályozza a valamely hatóság előtt bejegyzett szerződéseket és élettársi közösségeket[11]. E kérdés tehát különös jelentőséggel bír ezen államok számára, de a többi állam tekintetében is, mivel e bejegyzett kapcsolatok felbomlása esetén különböző jogi problémákba ütközhetnek például akkor, ha a partnerek egyikének szokásos tartózkodási helye vagy a vagyon egy része a területén található.

3.1.1. Kollíziós szabályok

Általában elmondható, hogy a házassági vagyonjogi rendszerekre alkalmazandó jogot szabályozó kollíziós szabályokat még nem terjesztették ki más együttélési formákra. A bejegyzett élettársi közösségekből eredő vagyonjogi hatások vonatkozásában tehát más kapcsoló tényezők is számításba jöhetnek.

19. kérdés:

a) Eltérő kollíziós szabályokat kell-e bevezetni a bejegyzett élettársi közösségből eredő vagyonjogi hatások vonatkozásában?

b) A bejegyzett élettársi közösség vagyonjogi hatásaira alkalmazandó jog az e kapcsolat bejegyzésének helye szerinti állam joga legyen-e? Más jogok is számításba jöhetnek?

c) A kollíziós szabályok által meghatározott jognak az egész érintett területet szabályoznia kell-e, vagy más kapcsoló tényezőket is figyelembe kellene-e venni, mint például a vagyon fekvése szerinti állam jogát?

[11] Ezen államok: Dánia (1989), Svédország (1994), Hollandia (1998), Belgium és Spanyolország, Franciaország (1999), Németország (2000), Finnország (2001), Portugália, Luxemburg (2004) és az Egyesült Királyság (2005).

3.1.2. A bíróságok joghatósága

Kevés tagállam fogadott el bírósági joghatóságra vonatkozó szabályokat a nem házastársak vagyonjogi viszonyai területén. A 2201/2003/EK rendelet nem alkalmazandó a bejegyzett élettársi közösségek felbontására, mivel ezekre nem terjed ki a hatálya. A 44/2001/EK rendeletet, amely nem alkalmazandó a házassági vagyonjogi rendszerekre, bizonyos esetekben alkalmazni lehetne a bejegyzett élettársi közösségek vagyonjogi hatásaira (például szerződéses vagy szerződésen kívüli felelősséggel kapcsolatos jogviták esetén).

A bejegyzés helye szerinti ország hatóságai rendelkeznek joghatósággal a területükön bejegyzett élettársi közösségek felbontására. Hasznos lehetne ezért annak meghatározása, hogy mely hatóságok rendelkeznek joghatósággal például különválás esetén egy olyan pár vagyonának megosztására, amely esetén az élettársi közösséget külföldön jegyezték be.

20. kérdés:

Be kell-e vezetni nemzetközi joghatósági szabályokat a bejegyzett élettársi közösségekből eredő vagyonjogi hatások vonatkozásában?

Amennyiben igen, milyeneket? Kizárólag az élettársi közösség bejegyzésének helye szerinti bíróság (amely az élettársi közösség felbontására joghatósággal bír) rendelkezzen joghatósággal? Vagy más kapcsoló tényezők is számításba jöhetnek, mint például az alperes vagy a partnerek egyikének szokásos tartózkodási helye, vagy a partnerek, illetve egyikük állampolgársága?

3.1.3. A bejegyzett élettársi közösségekkel kapcsolatos határozatok elismerése és végrehajtása

Az elismerésre vonatkozó általános szabályok vagy a házassággal kapcsolatos határozatokra alkalmazandó szabályok alapján néhány tagállam elismeri a bejegyzett élettársi közösségek felbontását (például Németország és az északi államok).

21. kérdés:

Milyen módon történjen a bejegyzett élettársi közösség vagyonjogi hatásai vonatkozásában valamely tagállamban hozott határozatok elismerése a többi tagállamban?

3.2. Az élettársi közösségek

Az össze nem házasodott és bejegyzett élettársi közösségben sem élő párok vonatkozásában a nemzeti jogok többsége tartalmaz bizonyos jogszabályi rendelkezéseket vagy az ítélkezési gyakorlat során kialakított szabályokat. Különös rendelkezések hiányában főszabály szerint a szerződésekre (a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 1980. évi egyezmény) és a polgári jogi felelősségre vonatkozó kollíziós szabályokat, vagy általában azon ország jogát kell alkalmazni, amelyben a kár bekövetkezett.

3.2.1. Kollíziós szabályok

22. kérdés:

b) Amennyiben igen, milyeneket?

c) Amennyiben nem, elő kell-e írni különös szabályokat legalábbis ezen élettársi közösségek felbomlásának harmadik személyekkel szembeni vagyonjogi hatásai vonatkozásában (e párok harmadik személyekkel szembeni tartozásaiért való felelősség, a pár harmadik személyekkel szembeni követelései (például életbiztosítás))?

d) Ingatlan vagyon esetén kizárólag az ingatlan fekvésének helye szerinti állam jogát kelljen alkalmazni?

3.2.2. A bíróságok joghatósága, valamint a bírósági határozatok elismerése és végrehajtása

E kérdésekben a jog még kevéssé fejlett, és általában a rendes nemzetközi joghatósági szabályok alkalmazandók, ami többek között azt jelenti, hogy a 44/2001/EK rendelet szabályozhatja e párok bizonyos vagyonjogi vitáit.

23. kérdés:

Szükséges-e különös joghatósági és elismerési szabályokat előírni az élettársi közösségekben fennálló vagyonjogi viszonyok vonatkozásában?

A 22. és a 23. kérdésre adott negatív válasz esetén a polgárok és a jogalkalmazók számára biztosítandó világosság és jogbiztonság érdekében mindazonáltal hasznos lehetne a jövőbeli jogi eszközben összefoglalni azokat az egyes szabályokat, amelyeket nemzetközi helyzetekben már jelenleg is alkalmaznak ezen élettársi közösségek felbomlásának vagyonjogi hatásaira (közös vagyon, lakás stb.).